СТАНОВИЩЕ

върху докторската дисертация на тема „ИНОВАЦИИ И ТРАНСФОРМАЦИЯ В БАНКОВИЯ СЕКТОР“
Докторант: Гергана Йорданова Сиракова-Йорданова
Научен координатор: доц. д-р Тодор Ялъмов (Софийски университет „Св. Климент Охридски“)

Аз, долуподписаният, **БУШУ Михаил**, доцент доктор в Букурещкия университет по икономически науки, назначен за член на комисията за оценка и публична защита на докторската дисертация „Иновации и трансформация в банковия сектор“, разработена от г-жа **Гергана Йорданова Сиракова-Йорданова,** под научното ръководство на доцент Тодор Ялъмов (Софийски университет „Св. Климент Охридски“), след като прочетох и анализирах гореспоменатата дисертация, правя кратка оценка и представям някои съображения относно нея.

1. Общи бележки

Докторската дисертация на Гергана Йорданова Сиракова-Йорданова разглежда ключовата и изключително актуална тема за иновациите и дигиталните трансформации в съвременния банков сектор. Изследването е особено актуално в настоящия икономически пейзаж, където традиционните финансови институции са изправени пред безпрецедентни смущения от бързия технологичен напредък, променящите се очаквания на клиентите и засилената конкуренция от нова вълна от нетрадиционни финансови институции и FinTech стартиращи компании. Основната цел на дисертацията е да анализира въздействието на иновациите върху банковия сектор и да предложи концептуален модел, който може да насочи банките при използването на тези промени, за да повишат своята конкурентоспособност и да осигурят дългосрочна устойчивост. Това изследване е от съществена стойност, защото предоставя всеобхватна и практическа рамка за разбиране как различните видове иновации, включително технологични, организационни и продуктови иновации, могат да служат като мощен катализатор за дълбока стратегическа трансформация и устойчив растеж в банковата индустрия. Авторката ясно и ефективно определя изследователския проблем и специфичните цели, които са съсредоточени върху идентифицирането на ключовите двигатели на иновациите и стриктната оценка на тяхното въздействие върху организационното представяне на банките. Фокусираното изследване на взаимовръзката между различните видове иновации е съществен принос към съществуващия обем знания в тази динамична област. Дисертацията е добре замислено и стриктно изпълнено изследване, което прави значителен принос към тази развиваща се област.

2. Теоретична основа

Прегледът на литературата, представен в дисертацията, е едновременно обширен и добре структуриран, демонстрирайки задълбочено разбиране на основните

концепции, свързани с иновациите, дигиталната трансформация и сектора на финансовите услуги. Авторът систематично изследва няколко теоретични рамки от широк спектър от области, включително теория на иновациите, стратегическо управление и финансова икономика. По-конкретно, дисертацията основава теоретичната си основа на установени модели като Теорията за разпространение на иновациите на Еверет М. Роджърс, Моделът за приемане на технологии (TAM) на Фред Д. Дейвис и Теорията на планираното поведение. Авторът успешно и безпроблемно интегрира тези теоретични рамки, за да изгради цялостен концептуален модел, който позиционира иновациите не просто като инструмент за постигане на краткосрочно конкурентно предимство, а като абсолютно необходим елемент за фундаменталното оцеляване и стратегическа трансформация на всяка банкова организация. Прегледът ефективно свързва тези класически теории за иновациите със съвременни и критични дискусии за FinTech, дигиталното банкиране и отворените иновации. Забележителната способност на автора да синтезира широк и разнообразен набор от академични източници и отраслови доклади е изключително похвална. Концептуалната рамка, разработена в дисертацията, е стабилна и многоизмерна, като интелигентно отчита както вътрешни фактори, като организационна култура, лидерска ангажираност и умения на служителите, така и външни фактори, като пазарната динамика, конкурентния натиск и променящата се регулаторна среда, които оказват дълбоко влияние върху успешното приемане и внедряване на иновации в банковия сектор.

3. Методологична строгост

Методологичният подход на дисертацията се основава на структуриран **емпиричен анализ** . Изследователският дизайн има за цел да анализира корелацията между дигитализацията на основните банкови предложения, предложенията за небанкови услуги и пазарния дял на банката. Изследването започва с подробен анализ на ключови стратегически предизвикателства и тенденции, които понастоящем оформят банковия сектор. След това авторът преминава към емпирично изследване на връзката между пазарния дял на банката и способността ѝ да внедрява иновации чрез дигитални и небанкови услуги. Методологията се фокусира върху идентифицирането на това как приемането на нови технологии и дигитални услуги влияе пряко върху конкурентната позиция на банката на пазара. Авторът също така оценява ефектите както от иновациите в основното банково пространство, така и от въвеждането на нови, нетрадиционни услуги върху конкурентоспособността на банката. Този подход е изключително подходящ за посочените изследователски цели, тъй като позволява директна оценка на връзката между дигитализацията и пазарното представяне. Изследването е предназначено да предостави ясни емпирични доказателства в подкрепа на идеята, че иновациите са ключов двигател на пазарния успех в съвременната банкова индустрия. Събирането и анализът на данни се извършват, за да се измерят тези взаимовръзки, като по този начин се осигури ясно и проверимо заключение.

4. Емпирични открития и приноси

Емпиричните открития на дисертацията са извлечени от качествен анализ на пазарните данни и специален преглед на публични изявления, направени от ръководството на водещи български банки. Изследването заключава, че разпространението на небанкови услуги (НБУ) на българския пазар показва трансформативния потенциал на дигитализацията за преоформяне на традиционните банкови пейзажи. Беше наблюдавано, че банките, които успешно комбинират стабилни дигитални платформи с разнообразни портфолиа от услуги, са в състояние да контролират по-значителен пазарен дял и да се радват на по-високи нива на удовлетвореност на клиентите. Дисертацията категоризира банките в специфични групи, като „утвърдени играчи“ и „иновативни лидери“ предоставят ясна пътна карта за успех чрез използване на дигитални инструменти и НБУ за ефективно посрещане на променящите се изисквания на клиентите. Емпиричните открития са допълнително подкрепени от **преглед на публични изявления** на висши банкови ръководители в България от началото на 2025 г. Тези изявления потвърждават, че водещите банки в страната стратегически дават приоритет на **дигиталната зрялост** и разширяването на своите **небанкови услуги,** за да подобрят ангажираността на клиентите и да отговорят на конкуренцията. Това се доказва от инициативи като фокуса на ОББ върху предвиждането на нуждите на клиентите, трансформацията на Банка ДСК в необанка, интегрирането на лайфстайл функции в мобилното приложение на УниКредит Булбанк и визията на Пощенска банка за създаване на „супер приложение“. Тези действия подсилват централната хипотеза, че **дигиталното лидерство** и **моделите, задвижвани от екосистемата,** са ключови двигатели на пазарния дял и конкурентоспособността.

5. Оригиналност и въздействие

Оригиналността на тази дисертация се състои в нейния всеобхватен и интегративен подход към анализа на иновациите в банковия сектор. Чрез умело интегриране на различни теоретични перспективи и използване на солиден емпиричен изследователски дизайн, дисертацията предлага уникално и цялостно разбиране на сложната връзка между иновациите и трансформацията. Разработеният концептуален модел е едновременно теоретично обоснован и емпирично валидиран, като ефективно запълва значителна празнина в съществуващата литература, предлагайки конкретна рамка за стратегически банкови иновации. Международният обхват на изследването повишава неговата актуалност в контекста на глобализацията и международната регулаторна конвергенция. Дисертацията има дълбоки практически последици за банковите ръководители, регулаторите и политиците, от които все повече се изисква да се ориентират в сложните условия на бързо променящия се финансов пейзаж. Изследването предоставя солидна основа за бъдещи изследвания върху FinTech, дигиталната трансформация и стратегическото управление във финансовия сектор. Освен това, кандидатът демонстрира академична зрялост чрез своята публикационна дейност. Разпространението на резултатите от изследванията чрез

индексирани списания и презентации на конференции отразява научната актуалност и комуникационните умения, необходими на докторантура.

6. Структура и академично писане

Дисертацията е изключително добре структурирана, с логичен и последователен поток от уводните глави до окончателните заключения. Главите – включително прегледът на литературата, методологията на изследването, анализът на данните и констатациите – са ясно очертани и вътрешно последователни. Стилът на писане е формален, прецизен и изключително подходящ за академична аудитория. Използването на таблици, фигури и приложения ефективно и ефикасно допълва основния текст, което прави сложния анализ лесен за следване и разбиране. Цитатите и препратките са правилно форматирани и стриктно спазват стандартните академични конвенции. Всяка глава е логически свързана със следващата, а вътрешната структура на всеки раздел подкрепя яснотата на аргумента.

7. Заключение и препоръка

В заключение, докторската дисертация, озаглавена „Иновации и трансформация в банковия сектор“ на докторантката Гергана Йорданова Сиракова-Йорданова, е ценен и задълбочен принос в областта на мениджмънта и финансите. Тя отговаря на всички академични изисквания и ясно демонстрира изключителната способност на кандидата да провежда оригинални, въздействащи и методологично обосновани изследвания. Горещо препоръчвам приемането на дисертацията за публична защита и присъждането на званието „Доктор на социалните науки“ в областта на администрацията и управлението на г-жа Гергана Йорданова Сиракова-Йорданова.

Дата: 06.09.2025

Подпис,
ст.н.с. проф. д.ф.н. Михаил БУШУ
Факултет по бизнес администрация на чужди езици
Букурещки университет по икономически науки